

Gøsselpædagogik på Århus Friskole

Af Ivalo Falk

Jeg kan lide Gøsselpædagogikken, fordi det ikke bare drejer sig om et system. Jeg kan lide åbenheden, provokationen til at forske videre, og at der er plads til både gruppe og individ.

Improvisationen er det allervigtigste. Er der noget så dræbende kedsommeligt som at skulle efterligne til punkt og prikke, hvad gymnastiklærerinden har fundet på derhjemme?

lagttagelsen er et nødvendigt arbejdsredskab for mig, som arbejder med skolebørn – 11-14-årige især. Her er det med at ramme dillerne eller sætte noget i gang for at kunne give børnene oplevelsen og erfaringen af at arbejde med bevægelsesglæde, fantasi, koncentration og udholdenhed. Tit er det svært at lave en plan, der holder, fordi interessen brat kan skifte.

Et miljø er sagen. At lave en ramme, hvor man tager højde for børns måde at øve sig på. Med ramme mener jeg både den fysiske ramme med møblering, gulvplads og udenomsarealer, regler for at bruge rum og redskaber, skemaet med plads til udfoldelserne, traditioner for samværsformer, det hører alt sammen med til opbygningen af et bevægelsesmiljø.

Endnu et vigtigt kodeord, inspireret af Astrid Gøssel og Bernhard Christensen: Sammenhæng mellem musik og bevægelse. Herudover har jeg selv tilføjet et: Børn lærer børn.

Som voksne pædagoger sidder vi tit og taler om, hvornår et barn helst skal kunne slå en vejrmølle f.eks., men jeg har opdaget, hvordan tidspunkterne flytter sig, hvis man kan lave et åbent miljø, hvor de små kan se de store øve sig, selv alene efter og få hjælp af hinanden og af de større.

Det samme problem kan dukke op på lærermøde efter lærermøde: »Knagerækken er igen rykket ud af væggen!« Alle river sig i håret, »Det er for galt!«, men som gøsselinspireret tænker man en ekstra gang. »Åh, det er jo fordi ungerne vokser vildt, knoglerne vokser først, musklerne strammer, så de har behov for at hænge sig i noget og blive

strakt ud«. Vi burde have redskaber overalt til at hænge sig i, gå armgang i, rundt på gangene, ligesom vi har opstillet klaverer, så børnene kan øve sig, når de får lyst.

Skolen er delt op i tre grupper: Gul (børnehaveklassen, 1. kl., 8. kl. og 9. kl), Blå (2., 3. og 4. klasse), Rød (5., 6. og 7. klasse). Hver gruppe har et fælles køkken med klaver og bordtennis. Vi har et musiklokale, hvor hver klasse får undervisning som klasseband, vi har et bigband, hvor alle, der har lyst, fra 5. til 9. kan være med, desuden kan børnene selv øve i frikvarterer og efter skoletid. I rød gruppe har børnene en halv time hver dag, hvor de kan øve sig. For øjeblikket øver de sig i hockey, fodbold, basketball, four square, sjippe med enkelt og dobbelt svingtov, danse jitterbug og step, jonglere og spille djævlespil, bordtennis, to løbetræner, to spiller firhændigt, mens en gruppe synger til og en øver trommesæt. Når klassen har salen, bestemmer jeg første del, som så består af rytmiske bevægelseslege, indføring i stilarter, komposition eller gøsselgymnastik. Hvis jeg kan fange alle 16, så bliver vi ved, men ellers spiller vi bold til sidst, da vores sal er indrettet som boldsal. For tre år siden havde jeg en rytmik- og teatersal, men tiderne skifter, og kampen fortsætter.

I skemaet laver vi nu tre-årsplaner. Hvert 3. år laver vi en musical, og det er en drivkraft uden lige til at øve sig. Under den proces sker der skred i musik- og bevægelsesudviklingen bl.a. Hvert år har vi festugeoptoget, hvor alle, der vil danse, tromme, jonglere, gå på stylter m.m. kan melde sig.

I år var der 25 dansere fra 2. til 8. klasse, og vi arbejdede med stilarterne: Calypso, samba og comparsa. Børnene lavede selv optogskoreografier og danse-rammer med improvisationer. Det første, der skal ske i sådan et forløb er at vælge dragt, for dragten vil altid være en rekvisit for en danser. Nogle valgte lange vide nederdele, andre korte struttende, chiffontørklæder om håndled, i håret og om hoften, alt sammen for at fremme bevægelserne. Drengene valgte høje silkehatte, tørklæde og handsker, fordi en havde vorter og følte sig beklemt ved at tage andre i hånden.

Hvert år har vi også en Høstival og fastelavnsfest, hvor alle klasser og grupper på tværs af klasser optræder for hinanden og forældrene, og hvor lærerbandet spiller op til fællesdanse: »Nu skal vi allesammen danse« (Lis Holm), »Hej hej, hej dav dav med dig« (Leif Falk), »Kwela africana« (Anne Dorte Michelsen og Leif Falk), »Hvem mon jeg får at danse med« (Bernhard Christensen) og »Dosala« (Ivalo Falk). Disse danselege styrer børnene selv nu, forældrene danser med og ve os, hvis vi ikke spiller dem.

Vort årlige historisk/geografiske emne indeholder næsten altid en dag med gæstelærer, show og workshop. I år var emnet Europa, og vi havde besøg af Jens Viggo Fjord, som fortalte om flamenco og spillede spansk guitar til Marie Louise, som dansede. Bagefter var der guitar- og danseworkshop for interesserede.

Hver eftermiddag er der værkstedsundervisning, og lige nu kan rød gruppe vælge mellem at lave og køre på crosere, spille akustisk swingmusik eller lave stepbeslag og steppe. Alle tre grupper skiftes til at lave scenografiopgaver i billedkunst. 19 har valgt step. Vi lærer nogle grundtrin, hvorefter de improviserer sig frem til gruppekoreografier, så samarbejder vi med musikgruppen, som laver breaks til stepsoloer.

Omkring skolen har vi fodboldbane, basketballbane, four square- og croserbane samt skateboardrampe, desuden kan det asfalterede stykke bruges til rulleskøjter m.m.

Indtil sidste år har vi kunnet benytte Viby Friluftsbad de første og sidste 14 dage af skoleåret. Hele skolen tog af sted, og vi delte bassinet op i legeområde og øve-til-prøveområde. Hver lærer havde ansvaret for en prøve og havde også ansvaret for de børn, der var nået til den prøve. Nogle dage var det individuel undervisning, fordi mange legede, andre dage gruppeundervisning. Kroppen kan huske, modet kan vokse, når svømningen foregår hver dag. – Men nu skal Viby Friluftsbad være bade-land.

Hele miljøet er opbygget efter Gøssels idé om at iagttage barnets bevægelsesbehov og tage det ind i skolelivet, oplevelsen af at musik og bevægelse hæn-

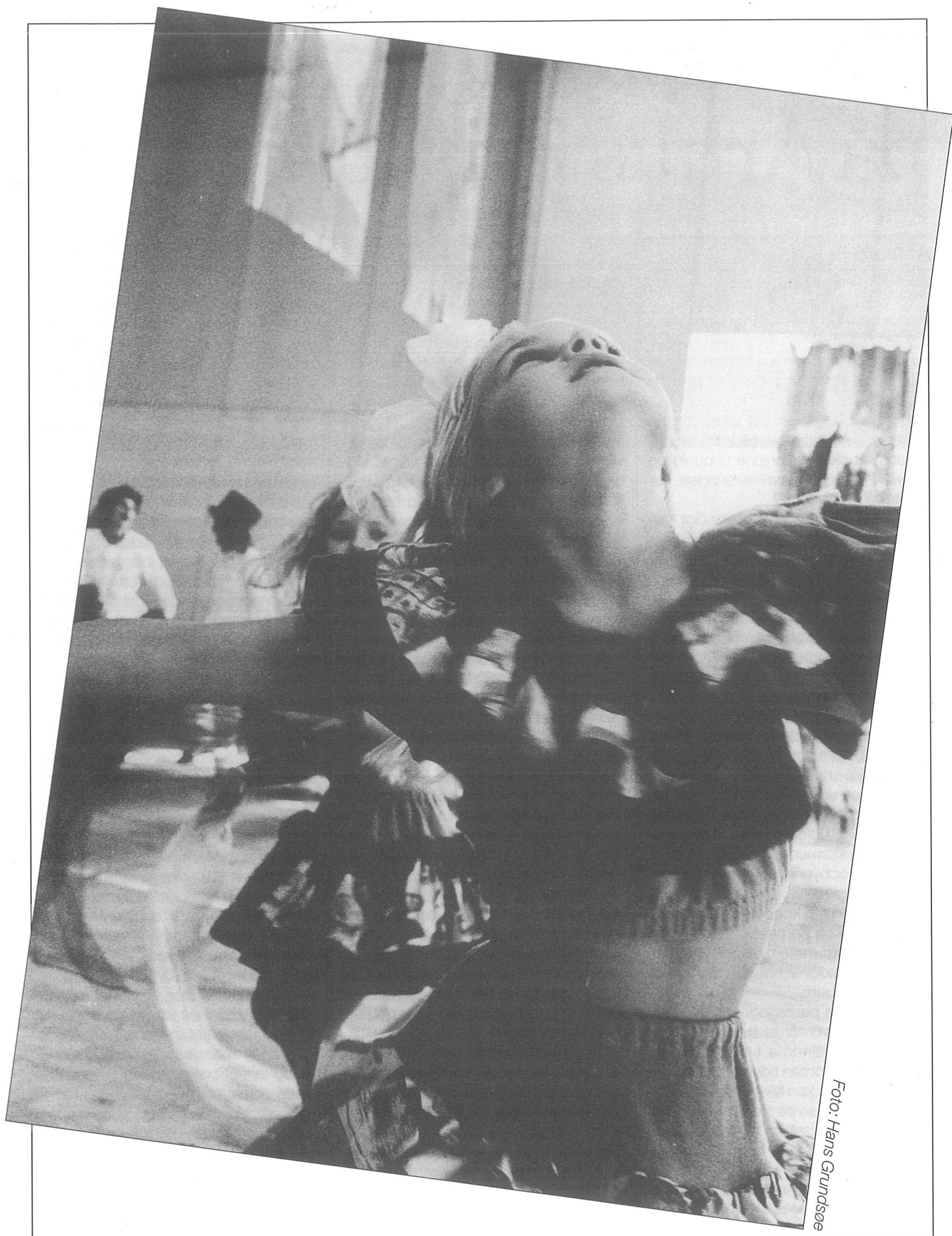

Foto: Hans Grundsøe

ger sammen kan bruges også i svømmeundervisningen, hvor man kan lave en rytmisk remse, som får kontinuiteten og udholdenheden til at glide. Improvi-

sation giver klart energi og leg, så man glemmer tid og sted – og bevægelsesprincipperne er den solide funktionelle basis.

At bevare bevægelsesglæden må være det vigtigste, og hertil behøves voksne, som forstår og laver et godt miljø for børnenes udfoldelse.